

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Oboer/3/2017
Identifikačné číslo spisu: 3208200778
Dátum vydania rozhodnutia: 31.10.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Viera Pepelová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:3208200778.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v exekučnej veci oprávneného: Majetkový holding, a.s., so sídlom Prievozská 2/A, Bratislava, IČO: 35 823 364, zastúpeného Mgr. Martinom Babčaníkom, advokátom, so sídlom Alžbetin Dvor 1348, Miloslavov, proti povinným: X/N., nar. XX.XX.XXXX, bytom W. XXXX/X, K. G. K., 2/ O. M., nar. XX.XX.XXXX, bytom W. XXXX/X, K. G.. K. o vymożenie 3.105,39 eur s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Bánovce nad Bebravou pod sp. zn. 4Er/2672/2008, o dovolaní oprávneného proti uzneseniu Krajského súdu v Trenčine č. k. 19CoE/239/2016-73 z 02. novembra 2016, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Trenčine č. k. 19CoE/239/2016-73 z 02. novembra 2016 a uznesenie Okresného súdu Bánovce nad Bebravou č. k. 4Er/2672/2008-48 zo 06. mája 2016 z r u š u j e a v e c v r a c i a súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bánovce nad Bebravou (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „exekučný súd“) uznesením č. k. 4Er/2627/2008-48 zo 06. mája 2016 exekúciu zastavil podľa ustanovenia § 57 ods. 1 písm. m/ zákona č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení účinnom do 31. marca 2017 (ďalej len „Exekučný poriadok“). V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že oprávnený sa proti povinnému domáhal vykonania exekúcie pre vymożenie sumy 3 105,39 eur s príslušenstvom na podklade zmenkového platobného rozkazu Okresného súdu Bratislava V č. k. 3Zm/355/2007-15 zo 19. septembra 2007. Z pripojeného súdneho spisu Okresného súdu Bratislava V sp. zn. 3Zm/355/2007 exekučný súd dospel k záveru, že vo veci samej rozhodol Okresný súd Bratislava V len na podklade tvrdení oprávneného uvedených v návrhu na vydanie zmenkového platobného rozkazu, a to výlučne na podklade originálu predloženej zmenky. Zo spisu nevyplýva, že by zmenkový súd pred vydaním exekučného titulu skúmal právny dôvod vystavenia zmenky. Z doplnenia návrhu na vykonanie exekúcie mal súd prvej inštancie za to, že vznikol na podklade spotrebiteľskej zmluvy, ktorá bola zabezpečená zmenkou. Zmenkový súd sa podľa zistení exekučného súdu nezaoberal obsahom spotrebiteľskej zmluvy, v súvislosti s ktorou vznikol vymáhaný nárok. Keďže zmenkový súd vôbec neskúmal spotrebiteľskú zmluvu, plnenie z ktorej bolo zabezpečené predloženou zmenkou, je nepochybné, že v základnom konaní nebolo prihladené na

prípadné neprijateľné podmienky, obmedzenie alebo neprípustnosť použitia zmenky, prípadne na rozpor s dobrými mravmi alebo zákonom. V posudzovanej veci teda oprávnený nepreukázal, že nie je daný dôvod na zastavenie exekúcie podľa ustanovenia § 57 ods. 1 písm. m/ Exekučného poriadku s poukazom na ustanovenie § 243f ods. 4 Exekučného poriadku. Preto súd prvej inštancie vychádzal z prezumpcie dôvodu na zastavenie exekúcie v zmysle ustanovenia § 243f ods. 6 Exekučného poriadku.

2. O odvolaní oprávneného rozhodol Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „odvolací súd“) uznesením č. k. 19CoE/239/2016-73 z 02. novembra 2016 tak, že napadnuté uznesenie exekučného súdu ako vecne správne potvrdil (§ 387 ods. 1,2 C. s. p.). Odvolací súd skonštatoval, že exekučný súd dospel k správne záveru v tom, že v základnom konaní sa uplatňoval nárok, ktorý vznikol v súvislosti so spotrebiteľskou zmluvou a nebolo prihladené na neprijateľné zmluvné podmienky, obmedzenie alebo neprípustnosť použitia zmenky alebo rozpor s dobrými mravmi alebo so zákonom. Pre tento prípad zákon stanovil prezumpciu, podľa ktorej platí, že sú tu dôvody pre zastavenie exekúcie. Na základe uvedeného súd prvej inštancie exekúciu správne zastavil.

3. Proti uzneseniu odvolacieho súdu podal dňa 20. januára 2017 dovolanie oprávnený z dôvodu, že v konaní došlo k vade zmätočnosti uvedenej v ustanovení § 420 písm. f/ C. s. p., a to že súd mu nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Oprávnený navrhol dovolaním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

4. Dovolateľ uviedol, že znenie ustanovenia § 57 ods. 1 písm. m/ Exekučného poriadku je jasné, jednoznačne formulované a nepripúšťa dvojaký výklad. Pre naplnenie dôvodu pre zastavenie exekúcie podľa uvedeného zákonného ustanovenia nepostačuje, že súd v základnom konaní neskúmal spotrebiteľskú zmluvu, ako to tvrdí odvolací súd. Pre naplnenie hypotézy právnej normy musí exekučný súd nevyhnutne identifikovať aj konkrétnu neprijateľnú zmluvnú podmienku, na ktorú nebolo v základnom konaní prihladené. Logika, ktorú použili konajúce súdy pri aplikácii použitých právnych predpisov, by nevyhnutne viedla k zastaveniu všetkých exekučných konaní vedených na podklade rozhodnutia priznávajúceho nárok zo zmenky. Podľa oprávneného súdy rozhodujúce v prvej aj v druhej inštancii bez opory v zákone, bez vykonania dokazovania k tejto otázke svojvoľne a bez vysvetlenia automaticky prezumujú, že každá spotrebiteľská zmluva obsahuje neprijateľné zmluvné podmienky. Oprávnený má za to, že súd nesprávnym procesným postupom, keď v rozpore s explicitným znením ustanovenia § 57 ods. 1 písm. m/ Exekučného poriadku zastavil exekúciu bez toho, aby mal preukázané, že v základnom konaní nebolo prihladené na konkrétnu neprijateľnú zmluvnú podmienku, konkrétne obmedzenie alebo neprípustnosť použitia zmenky alebo konkrétny rozpor s dobrými mravmi, znemožnil oprávnenému, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces.

5. Oprávnený zároveň namietal tú skutočnosť, že novela Exekučného poriadku uskutočnená zákonom č. 438/2015 Z. z. je retroaktívna, nakoľko zasahuje do právoplatne priznaných nárokov. Uvedená právna úprava podľa oprávneného zasahuje aj do vlastníckych práv veriteľov, nakoľko v zmysle právnej úpravy účinnej do 22. decembra 2015 sa veriteľ mohol na základe právoplatného súdneho rozhodnutia domáhať proti dlžníkovi núteného výkonu rozhodnutia v exekučnom konaní. Zavedením opätovného vecného prieskumu právoplatných súdnych rozhodnutí v exekučnom konaní právna úprava de facto odňala judikovaným pohľadávkam účinky právoplatnosti a vykonateľnosti ako základného predpokladu pre nútené vymoženie nároku proti dlžníkom v exekučnom konaní.

6. Povinní sa k dovolaniu oprávneného písomne nevyjadrili.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), ako súd dovolací [§ 35 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj „C. s. p.“)], po zistení, že dovolanie podal včas oprávnený ako účastník exekučného konania, v neprospech ktorého bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 C. s. p.), zastúpený advokátom (§ 429 ods. 1 C. s. p.), bez nariadenia pojednávania (§ 443 C. s. p.) skúmal najskôr, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto mimoriadnym

opravným prostriedkom (§ 419 a nasl. C. s. p.).

8. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C. s. p.).

9. S účinnosťou od 1. júla 2016 došlo k zásadnému zúženiu možnosti podať dovolanie proti rozhodnutiam odvolacieho súdu. Bola obmedzená možnosť podať dovolanie len na meritórne rozhodnutia a z nemeritórnych rozhodnutí len voči tým, ktorými sa konanie končí. Dôvodom tejto zmeny je dôsledné a koncepčné uplatňovanie princípu mimoriadnosti opravných prostriedkov v tom zmysle, že na ich uplatnenie nie je právny nárok a dovolateľ musí splniť prísnejšie podmienky prípustnosti (viď Števec, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. C. H. Beck: Praha, 2016, s. 1408). Senát najvyššieho súdu rozhodujúci vo veci uvádza, že tento úmysel zákonodarcu bol výslovne zakotvený iba v ustanovení § 420 C. s. p., v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak došlo k niektorej z vád uvedených pod písm. a/ až f/.

10. Rozhodnutím o zastavení exekúcie dochádza k ukončeniu exekučného konania. Z uvedeného dôvodu najvyšší súd konštatuje, že dovolanie oprávneného smeruje proti rozhodnutiu, ktorým sa konanie končí, čím je splnená základná podmienka prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 420 C. s. p.

11. Pokiaľ ide o prípustnosť dovolaní podaných za účinnosti Civilného sporového poriadku v exekučných konaniach začatých do 31. marca 2017 (viď § 243h ods. 1 Exekučného poriadku), dovolací súd už v minulosti (uznesenia sp. zn. 3Oboer/5/2017 z 27. júna 2017 - bod 13, sp. zn. 3Oboer/10/2017 z 24. augusta 2017) dospel k záveru, že proti uzneseniu o zastavení exekúcie je dovolanie v zásade prípustné podľa § 420 C. s. p., ako aj podľa § 421 C. s. p. V tejto súvislosti dovolací súd uvádza, že vzhľadom na prechodné ustanovenie § 243h ods. 1 Exekučného poriadku sa na exekučné konania začaté do 31. marca 2017 nevzťahuje ustanovenie § 202 ods. 4 Exekučného poriadku v znení účinnom od 1. apríla 2017. Ustanovenie § 202 ods. 4 Exekučného poriadku v znení účinnom od 1. apríla 2017 vylučuje použitie dovolania a dovolania generálneho prokurátora výlučne v exekučných konaniach, ktoré začali od 1. apríla 2017.

12. Z uvedeného dôvodu dovolací súd skúmal, či je dovolanie oprávneného prípustné s ohľadom na ním uvedené dovolacie dôvody. Vádu zmätočnosti podľa ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p. videl dovolateľ v tom, že konajúce súdy exekúciu zastavili, hoci pre zastavenie exekúcie podľa ustanovenia § 57 ods. 1 písm. m/ Exekučného poriadku neboli splnené zákonné predpoklady.

13. Pod nesprávnym procesným postupom súdu, ktorý znemožňuje oprávnenému ako účastníkovi exekučného konania realizáciu jemu patriacich procesných oprávnení v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, je potrebné rozumieť aj prípad, kedy súd exekúciu zastavil, ak pre takýto postup neboli splnené zákonom stanovené podmienky. Nesprávnym rozhodnutím o zastavení exekúcie sa oprávnenému ako účastníkovi exekučného konania v konečnom dôsledku odopiera právo na výkon vykonateľného rozhodnutia, čo sa rovná odmietnutiu spravodlivosti (viď uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 6ECdo/39/2015 zo 16. marca 2016, obdobne aj uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 3ECdo/154/2013, 1Cdo/115/2008, 2Cdo/164/2008, 4Cdo/142/2008 a 5Cdo/275/2008).

14. Podľa ustanovenia § 57 ods. 1 písm. m/ Exekučného poriadku v znení účinnom od 23. decembra 2015 dôvodom na zastavenie exekúcie je, ak, rozhodnutie, ktoré je podkladom na vykonanie exekúcie, bolo vydané v konaní, v ktorom sa uplatňoval nárok zo zmenky a vyšlo najavo, že vymáhaný nárok vznikol v súvislosti so spotrebiteľskou zmluvou a nebolo prihliadnuté na 1. neprijateľné zmluvné podmienky, 2. obmedzenie alebo neprípustnosť použitia zmenky, alebo 3. rozpor s dobrými mravmi alebo so zákonom. Zároveň podľa § 243f ods. 1 Exekučného poriadku v znení účinnom od 23. decembra 2015, v exekučných konaniach, ktoré sa začali pred 23. decembrom 2015 a v ktorých sa od 23. decembra 2015 vyžadujú pri podaní návrhu na vykonanie exekúcie náležitosti podľa § 39 ods. 4, bola oprávneným zakotvená povinnosť doplniť návrh na vykonanie exekúcie podľa § 39 ods. 4 v lehote do 22. januára 2016 s tým, že ak si oprávnený uvedenú zákonnú povinnosť splní, je exekučný súd

povinný preskúmať, či je alebo nie je daný dôvod na zastavenie exekúcie podľa ustanovenia § 57 ods. 1 písm. m/ Exekučného poriadku (viď § 243f ods. 6).

15. Povinnosťou exekučného súdu je z oprávneným predloženého doplnenia návrhu na vykonanie exekúcie preskúmať, či:

a) vymáhaný nárok vznikol v súvislosti so spotrebiteľskou zmluvou, pričom existencia spotrebiteľského vzťahu musí vychádzať z právnej normy účinnej v čase vzniku tohto právneho vzťahu (Občiansky zákonník, prípadne zákon o spotrebiteľských úveroch) a

b) či spotrebiteľská zmluva obsahovala neprijateľné zmluvné podmienky, na ktoré súd v základnom konaní neprihliadal, alebo súd v základnom konaní neprihliadal na zákonné obmedzenie alebo neprípustnosť použitia zmenky v spotrebiteľských vzťahoch, alebo plnenie priznané zo zmenky je v rozpore s dobrými mravmi alebo so zákonom.

16. Uvedená preskúmovacia povinnosť exekučného súdu vyplýva aj zo spoločného stanoviska občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu a obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu z 20. októbra 2015 R 93/2015 publikovaného v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 8/2015, ktoré je aplikovateľné nielen na základné konanie (konanie o veci samej), ale aj na exekučné konanie a podľa ktorého

I. Ak navrhovateľ ako dôkaz osvedčenia uplatneného nároku doloží zmenku, platí bez ohľadu na povahu procesného nástroja, ktorý navrhovateľ použil, že:

1. pokiaľ z akýchkoľvek okolností prejednávanej veci vyplynie konajúcemu súdu súvislosť s nekalou povahou či neprípustnosťou uplatneného nároku, je tento ex offo povinný zabezpečiť prieskum nároku v intenciách možnej absolútnej neplatnosti úkonu, v ktorom má nárok základ;

2. pokiaľ súd nevzhladne žiadnu nekalosť či neprípustnosť predloženého návrhu, súd pristúpi k prieskumu uplatneného nároku v rozmedzí prípadne vznesených námietok zohľadňujúc ich rozsah a povahu, pri rešpektovaní povinnosti posúdiť prípadnú absolútnu neplatnosť úkonu, ak to z vykonaného dokazovania vyplynie.

II. Ak je vystaviteľom zmenky spotrebiteľ, je možné túto skúmať až po úroveň dohody o vyplňovacom práve, aplikujúc právnu úpravu platnú a účinnú v čase, kedy bola zmenka vystavená.

III. Aj v prípade, že nie sú podané kauzálne námietky vystaviteľom zmenky (bez ohľadu na to, či je spotrebiteľom), ktorý je na strane žalovaného, je možné preskúmať a podľa okolností prípadu posúdiť nárok na uplatnený zmluvný úrok ako nárok uplatnený v rozpore s dobrými mravmi, ak výška uplatneného nároku podľa úvahy súdu takýto excès dosahuje.

17. Na základe uvedeného dôvodu na zastavenie exekúcie podľa § 57 ods. 1 písm. m/ Exekučného poriadku v spojení s § 243f ods. 4 Exekučného poriadku je daný, ak oprávnený návrh na vykonanie exekúcie doplnil, ale ide o nárok vzniknutý zo spotrebiteľskej zmluvy a súd v základnom konaní neprihliadol na konkrétne existujúce neprijateľné zmluvné podmienky v neprospech spotrebiteľa, prípadne v spotrebiteľskej veci súd neprihliadol na existujúce zákonné obmedzenie alebo existujúcu neprípustnosť použitia zmenky. Dôvod na zastavenie exekúcie v zmysle uvedeného zákonného ustanovenia je naplnený aj vtedy, ak plnenie priznané zo zmenky je v rozpore s dobrými mravmi alebo so zákonom, a to bez ohľadu na charakter vystaviteľa zmenky (viď bod III. stanoviska R 93/2015). Pod plnením v rozpore s dobrými mravmi alebo v rozpore so zákonom v zmysle právnej úpravy a v zmysle stanoviska R 93/2015 je potrebné rozumieť predovšetkým prípad, kedy zo zisteného skutkového stavu je zjavné, že zo strany zmenkového veriteľa ide o zneužitie práva, pričom súd môže vlastnou aktivitou prieskumom ex offo podľa okolností prípadu posúdiť nárok (najmä však nárok na „zmluvný úrok“ - viď odôvodnenie bodu III stanoviska R 93/2015) ako nárok uplatnený v rozpore s dobrými mravmi. V takom prípade je povinnosťou súdu vyhodnotiť, v akej miere je uplatnený nárok zo zmenky primeraný a nad tento rámec vymożenie nároku nepripustiť.

18. Exekučný súd zastaví exekúciu podľa § 57 ods. 1 písm. m/ Exekučného poriadku v spojení s § 243f ods. 4 Exekučného poriadku, ak má jednotlivé dôvody pre zastavenie predpokladané právnu normou preukázané. Tieto skutočnosti však musí exekučný súd skúmať z individuálnych okolností každého jednotlivého prípadu, ktoré vychádzajú zo skutkových zistení na základe oprávneným predložených

dokladov podľa ustanovenia § 39 ods. 4 Exekučného poriadku v spojení s § 243f ods. 1 Exekučného poriadku (viď aj uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3Oboer/5/2017 z 27. júna 2017).

19. V rozhodovanej veci si oprávnený predložením zákonom vyžadovaných dokladov splnil dôkazné bremeno a úlohou exekučného súdu bolo na základe doplnenia návrhu na vykonanie exekúcie posúdiť splnenie, resp. nesplnenie podmienok pre ďalšie vedenie exekúcie a následne rozhodnúť o zastavení exekúcie (§ 57 ods. 1 písm. m/ Exekučného poriadku), prípadne rozhodnúť o pokračovaní exekúcie (§ 243f ods. 6 Exekučného poriadku).

20. Súd prvej inštancie vo svojom uznesení, ktorým predmetnú exekúciu zastavil skonštatoval, že nakoľko súd v základnom konaní vôbec neskúmal spotrebiteľskú zmluvu, je nepochybné, že v základnom konaní nebolo prihliadnuté na prípadné neprijateľné podmienky, obmedzenie alebo neprípustnosť použitia zmenky, prípadne rozpor s dobrými mravmi alebo zákonom. V tejto súvislosti dovolací súd uvádza, že nemožno posudzovať odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu izolovane, ale spolu s odôvodnením rozsudku súdu prvej inštancie, nakoľko obidve rozhodnutia predstavujú jeden celok, ako to vyplýva aj z ustálenej judikatúry ústavného súdu (napr. II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09, IV. ÚS 489/2011). Podľa názoru odvolacieho súdu z dôkazov predložených oprávneným nevyplýva, že by sa zmenkový súd zaoberal spotrebiteľským charakterom právneho vzťahu, a že by prihliadal na okolnosti uvedené v ustanovení § 57 ods. 1 písm. m/ Exekučného poriadku, pričom na základe oprávneným predložených listinných dôkazov neskúmal, či súd v základnom konaní neprihliadol na konkrétne uvedené neprijateľné zmluvné podmienky, prípadne existujúce obmedzenie alebo neprípustnosť použitia zmenky, alebo na prípadný rozpor s dobrými mravmi, nesprávne rozhodol o splnení podmienok pre zastavenie exekúcie podľa ustanovenia § 57 ods. 1 písm. m/ Exekučného poriadku v spojení s § 243f ods. 4 Exekučného poriadku.

21. Najvyšší súd preto konštatuje, že oprávnený dôvodne namieta existenciu vady zmätočnosti podľa ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p. v podobe zastavenia exekúcie bez toho, aby boli pre rozhodnutie o zastavení exekúcie splnené zákonné podmienky, v dôsledku čoho je dovolanie oprávneného nielen procesne prípustné, ale aj dôvodné.

22. Vzhľadom na dôvodnosť dovolania dovolací súd napadnuté uznesenie odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 C. s. p.). Pretože dôvody, pre ktoré bolo zrušené uznesenie odvolacieho súdu, sa vzťahujú aj na rozhodnutie exekučného súdu a nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením uznesenia odvolacieho súdu, najvyšší súd zrušil aj uznesenie súdu prvej inštancie (§ 449 ods. 2 C. s. p.) a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (§ 450 C. s. p.).

23. V ďalšom konaní bude úlohou exekučného súdu v naznačenom smere posúdiť, či v rozhodovanej veci je alebo nie je daný dôvod na zastavenie exekúcie podľa ustanovenia § 57 ods. 1 písm. m/ Exekučného poriadku v spojení s § 243f ods. 4 Exekučného poriadku (viď body 14 až 20 vyššie). Súd prvej inštancie a dovolací súd sú v ďalšom konaní viazané právnym názorom dovolacieho súdu vysloveným v tomto uznesení (§ 455 C. s. p.).

24. V konečnom rozhodnutí rozhodne súd prvej inštancie aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 C. s. p.).

25. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.